

TRACING MODERN BRUSSELS

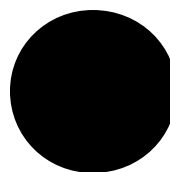
Het plan Alpha

U

14.09.24 –
28.02.25

perspective.brussels
Naamsestraat 59
1000 Brussel

NL

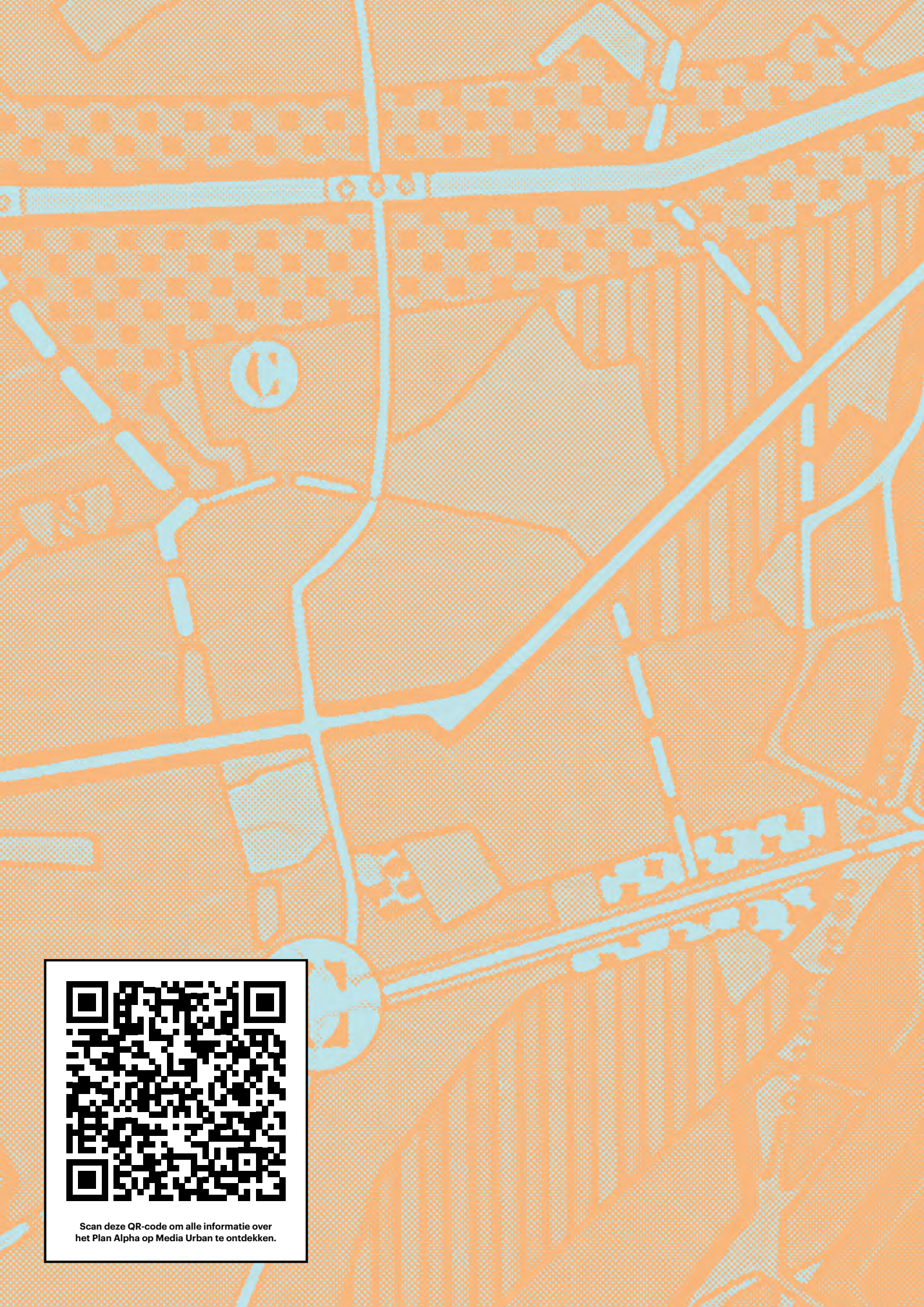

Faculté
d'Architecture
La Cambre Horta

perspective
.brussels

Scan deze QR-code om alle informatie over
het Plan Alpha op Media Urban te ontdekken.

De wet houdende organisatie van de ruimtelijke ordening en van de stedenbouw werd in 1962 aangenomen en leidde tot de uitwerking van plannen van aanleg. De plannen van aanleg werden beschouwd als het enige doeltreffende instrument voor de economische en sociale groei van de verschillende “gewesten”, die toen in “streken” werden opgedeeld.

De architecten-stedenbouwkundigen van Groupe Alpha kregen de opdracht om een voorontwerp van het gewestplan van de Brusselse agglomeratie op te stellen, nadat ze tussen 1948 en 1957 bijna 10 jaar lang de ontwikkeling van de hoofdstad in het land hadden bestudeerd.

Het voorontwerp geeft de tijdgeest weer en is een zeer technisch document dat laat zien welk vertrouwen de ontwerpers van het plan hadden in het vermogen van moderne architectuur om het stedelijke landschap opnieuw vorm te geven.

Het plan werd opgesteld van 1962 tot 1967, maar tot in 1970 voerde het nationale Bestuur voor de Stedenbouw aanpassingen door. Uiteindelijk werd het plan nooit goedgekeurd en werd het volledig opgegeven als gevolg van het moeilijke klimaat door de stedenbouwkundige evolutie van Brussel.

De tentoonstelling die kadert in de Heritage Days/ Open Monumentendagen toont voor het eerst de originele documenten van het ontwerp en een aantal voorstudiekaarten. Dankzij die documenten, die door Urban worden bewaard, kunnen we het moderne ontwerp voor Brussel achterhalen: de hoofdstad moest immers transformeren tot een internationaal zakencentrum.

Het gewestplan en de ruimtelijke ordening in België

Het plan Alpha was een voorontwerp voor het gewestplan van Brussel. Gewestplannen deelden het grondgebied functioneel in en gaven verduidelijkingen bij de algemene bouwverordeningen. Ze hingen af van de wet houdende organisatie van de ruimtelijke ordening en van de stedenbouw van 1962, die voor het eerst het Belgische grondgebied ordende. Zo werd België ingedeeld in 48 gewesten. Een van die gewesten was de agglomeratie van de 19 Brusselse gemeenten.

Gewestplannen streefden voor het volledige land naar een gecoördineerde algemene en rationele ruimtelijke ordening,

1948

STREEKSTUDIES

ETUDES REGIONALES

■ 1948

Context van het gewestplan. Start streekstudies. Kaart van streekstudies in opdracht van het AUAT (het nationale bestuur voor de Stedenbouw en Ruimtelijke ordening) tussen 1948 en 1962.

(Bron: Bricmont, G. & Bure, V. *Aménagement du territoire et urbanisme : commentaire de la loi organique du 29 mars 1962*, Brussel: Larcier)

waarbij het grondgebied werd opgedeeld op basis van functies die volgens het moderne denken op verschillende wijzen moesten worden georganiseerd: huisvesting, industrie, mobiliteit, ontspanning, onderwijs, landbouw en natuur. Die logica vloeide voort uit de opkomst van moderne stedenbouwkundige theorieën op het einde van de 19^e en in het begin van de 20^e eeuw.

Op het einde van de Tweede Wereldoorlog zag een bestuur voor de Stedenbouw en Ruimtelijke ordening (een voorloper van Urban en Perspective) het levenslicht, met als doel de ontwikkeling van het land en de steden in goede banen te leiden. Dat bestuur hield toezicht over

de door de gemeenten opgestelde plannen van aanleg en voerde streekstudies uit. Bij wijze van experiment werden in 1948 twee studies opgestart: Groupe l'Équerre nam de studie over Luik voor zijn rekening; de andere, over Brussel, zou worden uitgevoerd door Groupe Alpha. Het streekplan voor Brussel werd in 1957 voltooid. Het stelde voor om de organische uitbreiding van de hoofdstad in te dammen door middel van een groene gordel waarin de stedelijke ontwikkeling werd geconcentreerd rond "satellietcentra", waar alle dagelijkse diensten voorhanden waren.

Met de wet van 1962 ontstonden de gewestplannen, die zich situeerden tussen

1951

■ 1951

Context van het gewestplan. Brussel, kruispunt van het Westen: een samenvatting van de eerste versie van het wegenplan van het ministerie van Openbare Werken voor Brussel, hertekend door Groupe Alpha in het kader van haar streekstudie van Brussel, 1958.

(Bron: "Bruxelles District européen", ARA, Archief Victor Bure, [Inv. I531], nr. 82)

de streekstudies die enkel indicatieve waarde hadden, en de algemene gemeentelijke plannen, die voor het merendeel nooit werden afgewerkt. Minister van Openbare Werken Jozef De Saeger maakte van de gewesten het referentieniveau voor ruimtelijke ordening. Om tijd te winnen en de opgedane ervaring te benutten, besloot het Bestuur voor de Stedenbouw en Ruimtelijke ordening de teams die de streekstudies voor de betrokken gebieden verrichtten over te nemen, waardoor Groupe Alpha aan het roer bleef voor het gewest Brussel. Mens en Ruimte, een interdisciplinaire onderzoeksgroep die vanuit de christelijke beweging werd opgericht, kreeg

aan de Vlaamse kant de opdracht om de plannen voor de gewesten in de rand rond Brussel te bestuderen. Het concept van een groene gordel rond de agglomeratie werd overgenomen van de Alpha-geweststudie. Dat had voornamelijk politieke redenen en wilde de expansie van Brussel tegengaan. Verder was het ook de bedoeling de verstedelijking in de rand rond Brussel te ontwikkelen in een aantal bestaande omliggende steden.

Het voorontwerp van het gewestplan van Groupe Alpha was klaar in 1967, al werd het nog tot in 1972 aan het wettelijke kader aangepast. De minister van Openbare Werken

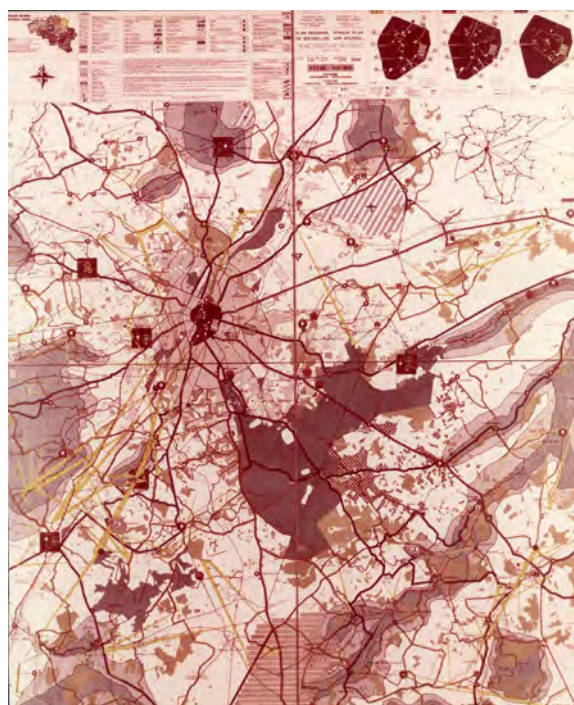
1952

1954

■ 1954
Groupe Alpha, architecten-ontwerpers van de moderne stad – de groene rand. Tuinwijk "Tornooiveld", Evere.
(Bron: Gemeentearchief van Evere)

2

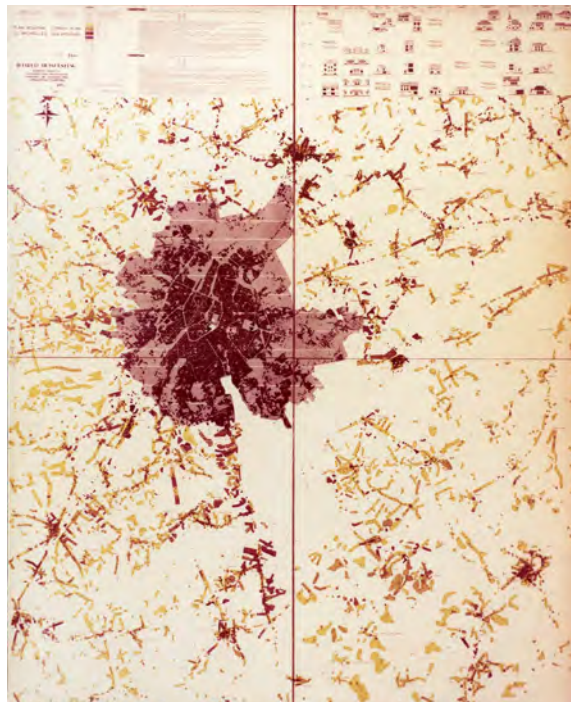
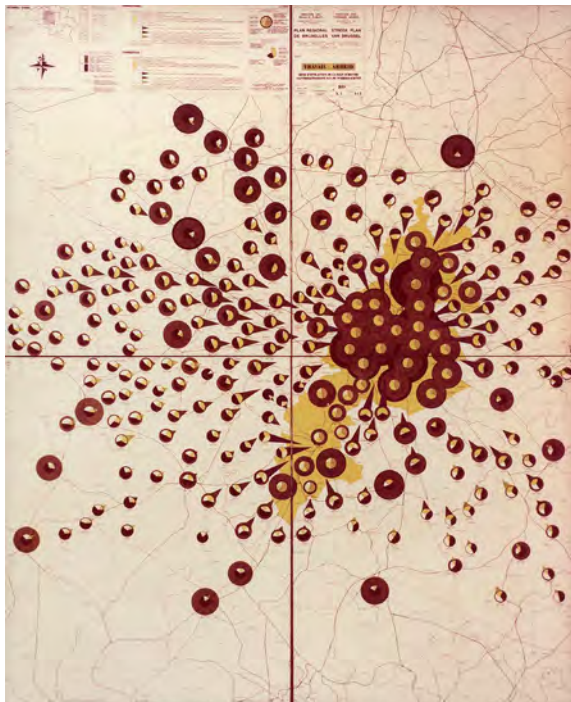
■ 1954
Streekstudie van Brussel, tentoonstelling van de "survey" (voorstudie) in het Paleis voor Schone Kunsten: "Wat wordt Brussel morgen?" / « Que sera Bruxelles Demain ? »

■ 1952-1954
Groupe Alpha, architecten-ontwerpers van de moderne stad – de groene rand. Tuinwijk "Sterrenbeeldenwijk", Sint-Lambrechts-Woluwe.
(Bron: La Maison, 1955, nr. 11)

1

zette er evenwel nooit zijn handtekening onder. Hij twijfelde immers, aangezien de bevolking zich meer en meer bewust werd van de veranderingen die de stad onderging als gevolg van de inrichting van stedelijke autowegen en de toename van kantoorgebouwen in wijken en op majestueuze 19e-eeuwse lanen. Tegen een dergelijke achtergrond werd de minister van Brusselse aangelegenheden in 1973 belast met de opstelling van het gewestplan. Het plan werd besproken tot de definitieve goedkeuring van een nieuwe versie in 1979, waarbij de nadruk lag op het behoud van bestaande gebouwen.

Groupe Alpha, architecten en stedenbouwkundigen

In 1948 lanceerde het nationale bestuur voor de Stedenbouw en Ruimtelijke ordening een streekstudie voor Brussel. Volgens Victor Bure, directeur-generaal van het bestuur voor de Stedenbouw en Ruimtelijke ordening, was Groupe Alpha een van de weinige bureaus die over de nodige competenties en interdisciplinariteit beschikte voor de opdracht.

Hoewel Groupe Alpha de uitwerking van plannen voor steden in Congo en Burundi (Kisangani, Lubumbashi en Bujumbura) kreeg toegewezen, stond de groep nog in de kinderschoenen. Groupe Alpha werd aan het einde van de Tweede Wereldoorlog opgericht

1955

■ 1955
Groupe Alpha, architecten-ontwerpers van de moderne stad – de groene rand. Project commercieel en burgercentrum voor de Sterrenbeeldenwijk (niet gerealiseerd), Sint-Lambrechts-Woluwe.
(Bron: AAM, Fonds Piron)

3

■ 1955
Groupe Alpha, architecten-ontwerpers van een monumentale uitstraling voor een nieuwe, op de tertiaire sector gerichte hoofdstad. Hoofdarchitecten van het project van het Rijksadministratief Centrum.

4

1956

■ 1956
Groupe Alpha, architecten-ontwerpers van de moderne stad – de groene rand. Tuinwijk "Plejadén", Sint-Lambrechts-Woluwe.
(Bron: La Maison, 1961, nr. 12)

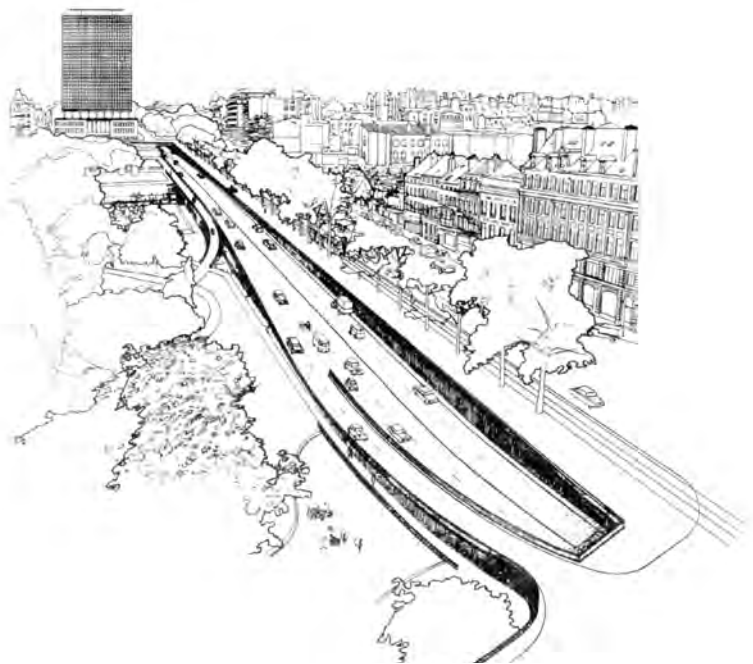
7

door Jean Gilson (1912-2000, afgestudeerd in 1937), René Piron (1918-2000), Alberto Vandenaauwera (1918-1998, afgestudeerd aan La Cambre in 1941) en Théophile Daens (1904- ?, afgestudeerd in 1948 aan het Institut d'Urbanisme van de ULB). Voor de Brusselse studie deed de groep een beroep op het advies van specialisten, zoals de jonge socioloog Simone Bellière en de landschapsarchitect René Pechère, die al een nationale reputatie genoot en op dat moment het ministerie van Openbare Werken adviseerde over de naaste omgeving van wegen. Hoewel het plan nooit werd gepubliceerd, werd het wel tentoongesteld in het Paviljoen

van de Stedenbouw op Expo 58, samen met een indrukwekkende maquette van de satellietwijk Nossegem, vlakbij Zaventem.

René Piron leidde de studie van het voorontwerp van het gewestplan. Kenmerkend daarbij was het niet-aflatende vertrouwen in het vermogen van de moderne architectuur om het stedelijke landschap opnieuw vorm te geven. Toch was de planning van de toekomst van Brussel verre van louter theoretisch. Groupe Alpha reflecteerde niet alleen over de toekomst van Brussel, maar was tevens een belangrijke speler in de transformatie van zijn landschap. De groep maakte namelijk deel uit van de

■ 1956
Het gewestplan als synthese van het toenmalige beleid:
Oprichting van het Wegenfonds om van Brussel het kruispunt van het Westen te maken.

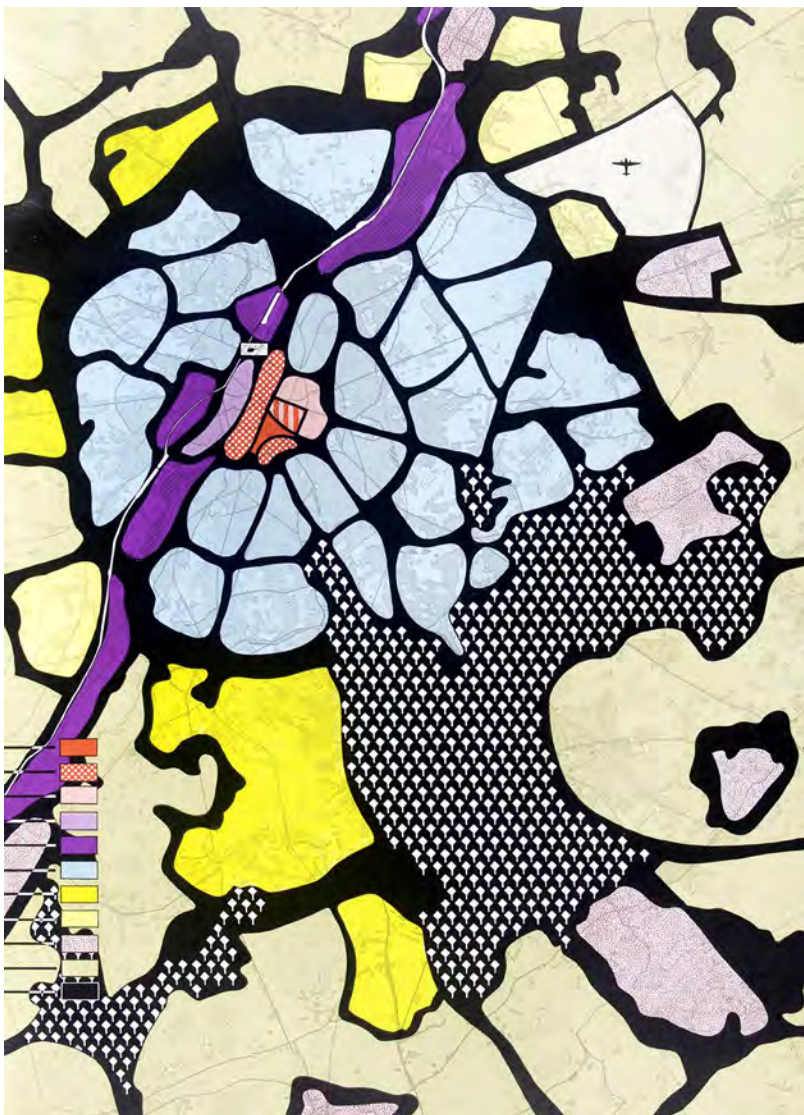

architectenteams die verantwoordelijk waren voor het Rijksadministratief Centrum (1955-1980) en het Berlaymontgebouw (1963-1969), het hoofdkwartier van de Europese Commissie. Het stond dus mee in voor de nieuwe uitstraling van de politieke instellingen van de hoofdstad in twee zones waar het plan een nieuw monumentaal imago vereiste. Jean Gilson werkte eveneens mee aan het ontwerp van het Administratief Centrum Munt (1967-1971). Indertijd werden architecten voor dit soort openbare projecten gekozen op basis van de politieke samenstelling van de opdrachtgevende overheid. Dat de broer van Jean Gilson, Arthur Gilson, een belangrijke

christendemocratische minister was, heeft zeker meegespeeld. Verder is ook belangrijk op te merken dat Jean Gilson adviseur was geweest van de christendemocratische minister van Openbare Werken, Oscar Bohogne, tot het moment dat het ministerie van start ging met de streekstudies. Tot slot is er nog Alberto Vandenaauwera, die de Zaveltoeren tekende (1964-1966) voor rekening van de Entreprises Blaton. Die toren kwam op de plaats waar het Volkshuis (1895-1899) van Victor Horta stond.

Groupe Alpha sloot in Brussel eveneens overeenkomsten met christelijk geïnspireerde sociale huisvestingsmaatschappijen voor een

1957

■ Groene gordel ■ Satellietcentra

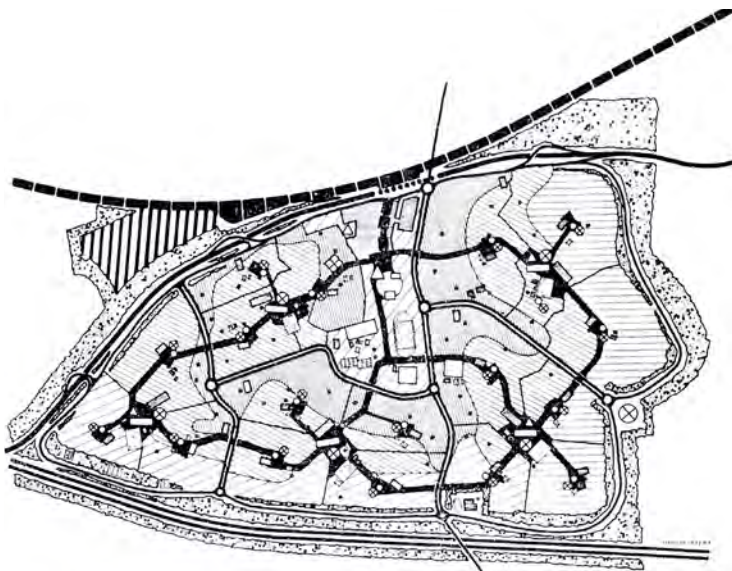
■ 1957
Context van het gewestplan: Streekplan Alpha voor Brussel.
(Bron: Archief KULeuven, Fonds Eyskens, Belgische regering, Brussel E, 1958)

reeks tuinvijken: Mariëndaal (1954-1959) in Neder-Over-Heembeek en Tornadoiveld (1954-1956) in Evere voor Home Familial Brabançon, Populierenhof (1952), Sterrenbeeldenwijk (1952-1956) of Plejaden (1956-1961) in Sint-Lambrechts-Woluwe voor Habitation Moderne. Bij die projecten was er veel aandacht voor het landschappelijke aspect en de waarde als geheel. Daarnaast merken we op dat de Sint-Martinuskerk in Ganshoren (1965-1971) van de hand van Jean Gilson is.

De interdisciplinaire Groupe Alpha bevond zich op het kruispunt tussen stedenbouw en architectuur. In haar architectuur komt niet

alleen haar stedenbouwkundige overtuiging naar voren dat een stadslandschap een plastische eenheid is, maar ook dat elk aspect van het stadslandschap technisch moet worden beheerst.

1958

■ 1958
Context van het gewestplan, Groupe Alpha.
Project voor het satellietcentrum Nossegem.

Het voorontwerp van het gewestplan als synthese van de evolutie van Brussel

In de naoorlogse periode groeide de tertiaire vastgoedmarkt exponentieel. Door het ontbreken van een bindend regelgevend kader op het niveau van de agglomeratie had dat zeer snel een grote impact op het stedelijke landschap. Toch gebeurde er in de periode waarin het gewestplan werd opgesteld heel wat op het vlak van lokale planning. De gemeenten wachtten niet op de goedkeuring van het gewestplan en dachten zelf al na over hoe ze de transformatie van hun omgeving wilden vormgeven. Een aantal gemeenten stelden richtplannen op die evenwel geen rechtskracht hadden, op basis waarvan zij bijzondere plannen van aanleg uitwerkten. Die

1959

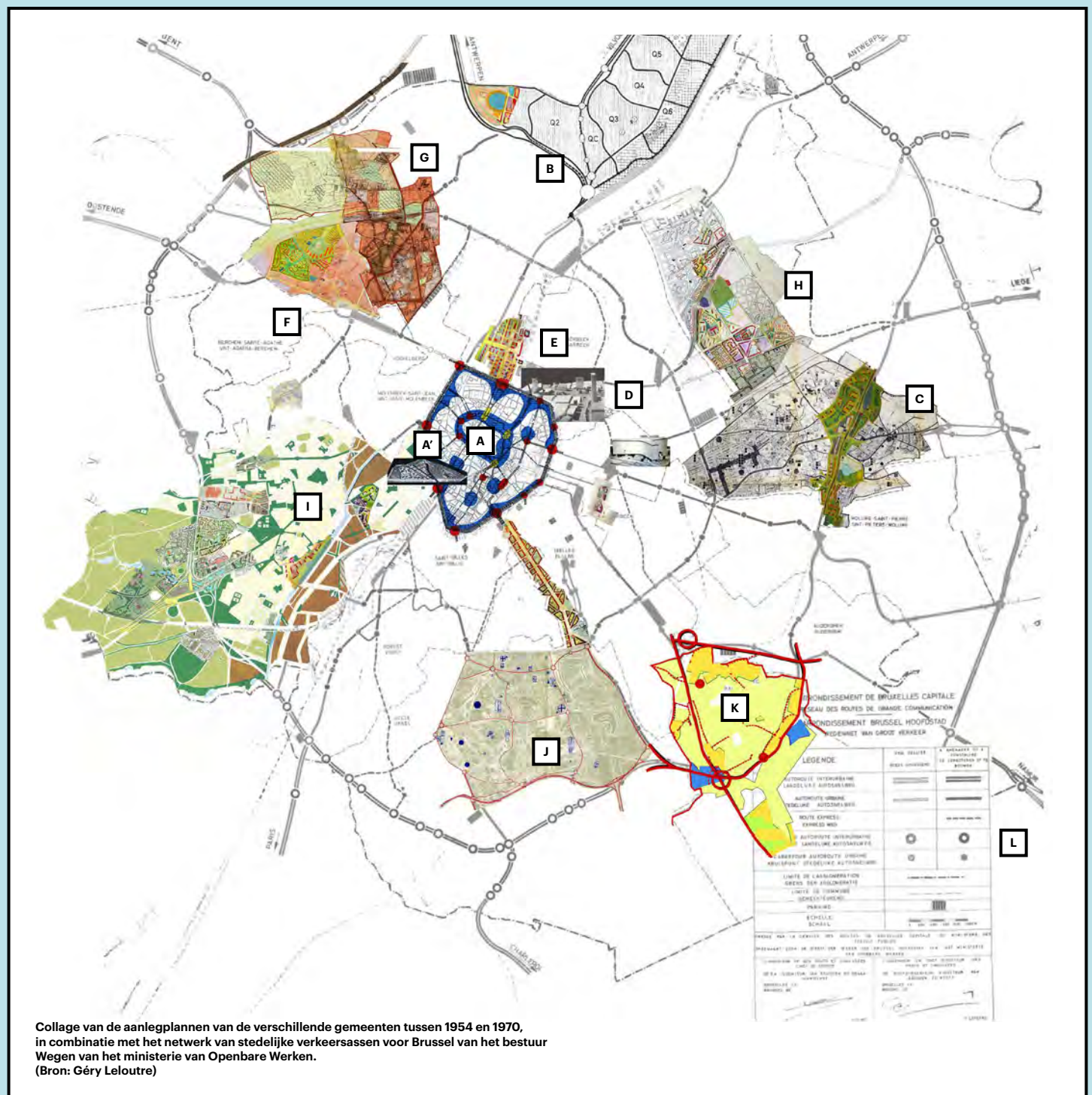
■ 1959
Groupe Alpha, architecten-ontwerpers van de moderne stad – de groene rand.
Uitbreidingsproject Mariëndaal (Neder-Over-Heembeek, niet gerealiseerd).
(Bron: AAM, Fonds Piron)

5

lokale plannen hadden over het algemeen slechts betrekking op een specifiek vastgoedproject, maar boden het voordeel dat ze niet vervielen, in tegenstelling tot bouwvergunningen. Bovendien maakten ze onteigeningen met het oog op de herorganisatie van gronden mogelijk.

In 1960 gaf de stad Brussel het bureau Tekhnê de opdracht een denkoefening te houden over de Vijfhoek **A** en de voormalige gemeente Neder-Over-Heembeek **B**. Tekhnê zou in 1965 **C** ook Sint-Lambrechts-Woluwe onder de loep nemen. Groupe Structure, van wie de architecten onder meer instonden voor de Phillipstoren op het De Brouckèreplein of

het NAVO-hoofdkwartier, schetste voor de gemeente Sint-Joost-ten-Node een "stad van de 20e eeuw" (1962) tussen het Rogierplein en het Madouplein **D**. De groep bestudeerde het plan voor de transformatie van de Noordwijk **E** in een groot op de tertiaire sector gericht centrum, gebouwd rond een autokruispunt (1962-1966). In de tweede kroon brachten Ganshoren **F**, Jette **G** en Evere **H** hun algemeen plan van aanleg in de praktijk met de bedoeling woonwijken in het groen te ontwikkelen. Anderlecht **I** wendde dan weer zijn grondregie aan om de ontwikkeling van woonwijken te combineren met de lancering van een park system, waardoor de oude delen van

de gemeente werden verbonden met het ruime domein van de Pede, dat van de verstedelijking werd gevrijwaard. Tot slot stelden Ukkel en Watermaal-Bosvoorde een "stuurplan" op waarin voor hun volledige grondgebied een kader voor mobiliteit en voorzieningen werd geschetst.

Al die projecten vertoonden dezelfde kernideeën en weerspiegelden een gedeelde visie op de toekomst van Brussel, stevig geworteld in de principes van modernistische stedenbouw. Die principes gaan uit van een ruimtelijke ordening aan de hand van *buurteenheden*: wijken met een 12.000-tal inwoners die functioneel gezien autonoom

waren en die werden afgeschermd van het autoverkeer dat werd geleid naar de wegen die de buurteenheden afbakenden. In een dergelijke benadering was de sociale kern niet langer de monumentale boulevard zoals in de 19e eeuw, maar een netwerk van lineaire parken die door de buurteenheden liepen om ze met elkaar te verbinden.

Voor het bestuur voor de Stedenbouw en Ruimtelijke ordening bood het gewestplan de gelegenheid om die gedeelde visie eindelijk op het niveau van de agglomeratie te verwezenlijken. Om dat doel te bereiken, bracht Jacques Würth, directeur van de Brabantse

1960

■ 1960
Groupe Alpha, architecten-ontwerpers van een monumentale uitstraling voor een nieuwe, op de tertiaire sector gerichte hoofdstad. Studie voor een "Europees district" op het Oefenplein in Brussel.
(Bron: ARA, Archief Victor Bure [Inv. I531, nr. 82])

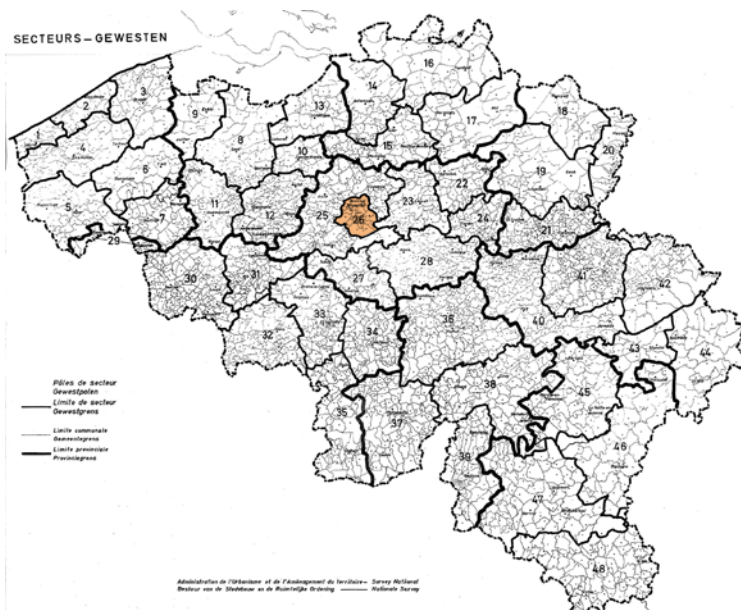
6

afdeling van het bestuur voor de Stedenbouw en Ruimtelijke ordening, alle diensten die zich bezighielden met de ruimtelijke inrichting van de hoofdstad geregeld bij elkaar. Ook het machtige bestuur Wegen, met zijn ambitieuze wegenplan, werd daarbij betrokken □.

Groupe Alpha werkte dus zeker niet in een ivoren toren. De uitwerking van het voorontwerp van het gewestplan waarvoor de groep verantwoordelijk was, betekende vooral een gelegenheid om de balans op te maken van de acties van een hele reeks instanties, waaronder de gemeenten. Dat gebeurde door een gedetailleerd onderzoek van bestaande

infrastructuurprojecten en stedenbouwkundige plannen (zie paneel D). Daarnaast werden de stedenbouwkundigen door het nationale bestuur voor de Stedenbouw en Ruimtelijke ordening geraadpleegd om de geschiktheid van de huidige studies te controleren in relatie tot de opties in het ontwerpsectorplan. Hoewel het plan nooit werd aangenomen, diende het tijdens de ontwikkelingsperiode, tussen 1962 en 1970, als stimulans.

1962

■ 1962

Wet houdende organisatie van de ruimtelijke ordening en van de stedenbouw. 48 gewesten te plannen.
(Bron: Bricmont, G. & Bure, V. *Aménagement du territoire et urbanisme : commentaire de la loi organique du 29 mars 1962*, Brussel: Larcier)

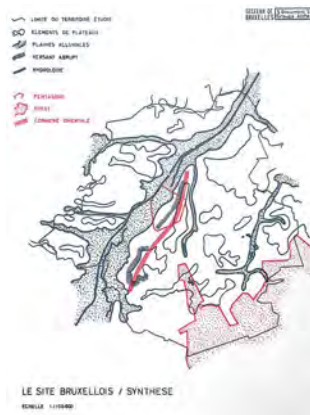
De ideeën achter het voorontwerp van het gewestplan

Het voorontwerp van het gewestplan voor Brussel was in twee opzichten specifiek. In de eerste plaats sloot het resoluut aan bij de Brusselse streekstudie die tussen 1948 en 1957 werd uitgevoerd. Groupe Alpha beschikte dan ook reeds over een grondige kennis van de dynamiek inzake ruimtelijke ordening. Daarnaast werd het gewest Brussel om politieke redenen als gevolg van taalspanningen in 1962 bewust beperkt tot de 19 tweetalige gemeenten van de agglomeratie. Terwijl voor andere gewesten de planning zich richtte op een functionele verdeling van de ruimte en de relatie van de agglomeraties met hun hinterland, focuste de studie zich in het

DE 3 BELANGRIJKE PRINCIPES VAN HET PLAN ALPHA

■ PRINCIPE 1
Een dichtbevolkte maar luchtige kroon uitbouwen.

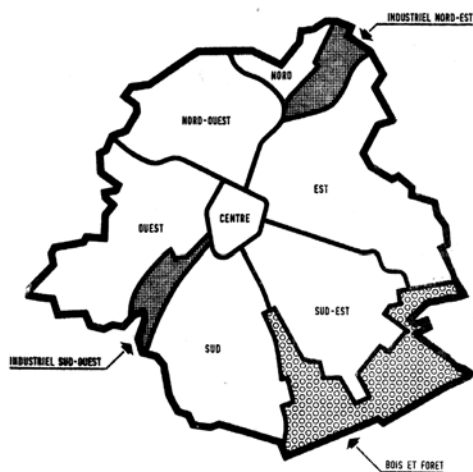

■ PRINCIPE 2
Het Brusselse landschap opwaarderen.

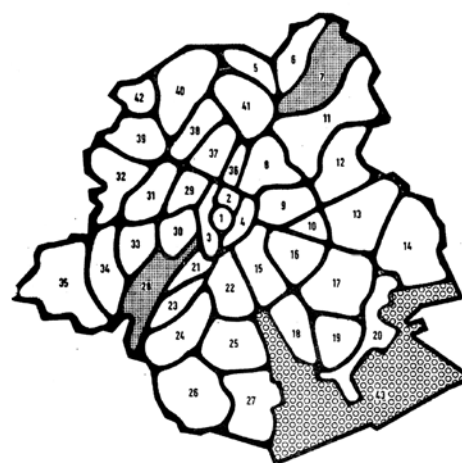
■ PRINCIPE 3
Blikvangers bouwen.

LES SECTEURS D'ACTION

SECTEUR DE BRUXELLES
Groupe Alpha

LES UNITES D'AMENAGEMENT

SECTEUR DE BRUXELLES
Groupe Alpha

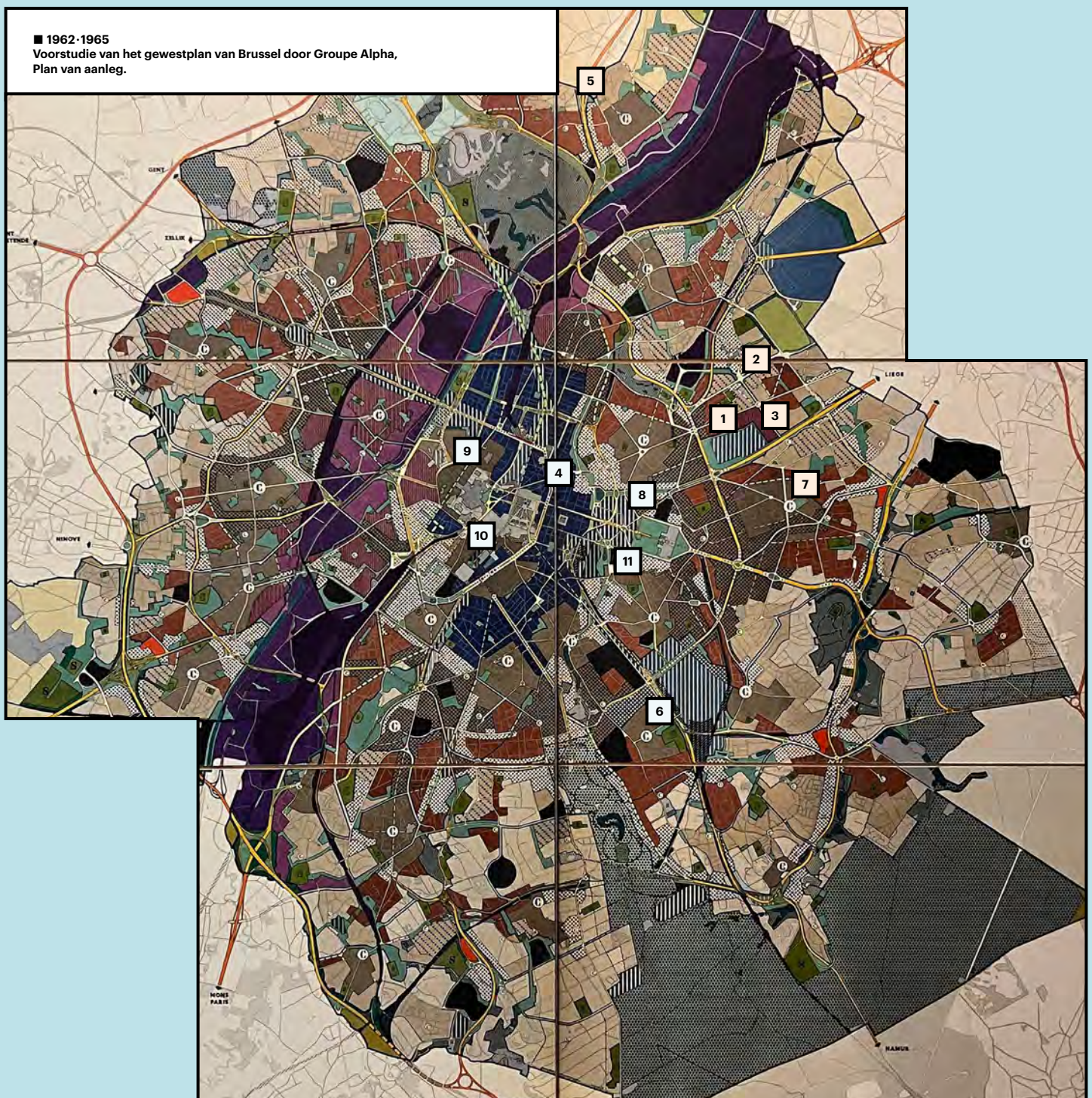
De stad in 5 + 2 "gewesten" en 35 inrichtingseenheden organiseren.

geval van Brussel op een uitsluitend stedelijke perimeter. De belangstelling ging dus naar de architecturale en landschappelijke vorm van de stad. Het resultaat was een zeer complex document: paneel E "Plan van aanleg", samen met een reeks verklarende panelen van A tot F.

Vanuit het oogpunt van sociaal-functionele organisatie weerspiegelde het plan het modernistische denken van die tijd, gebaseerd op een onderverdeling van het grondgebied in drie *inrichtingsniveaus*. Die hiërarchische niveauverdeling moest zorgen voor een passende verdeling van de verschillende elementen op elk niveau, zodat er een intern evenwicht ontstond.

Het basisniveau had betrekking op 5.000 tot 15.000 inwoners en kwam overeen met het traditionele begrip van een buurt, die alledaagse voorzieningen binnen een straal van 350 tot 700 meter samenbracht. Die *buurteenheden* vormden samen 35 *inrichtingseenheden*, die elk beschikten over een *uitwisselingscentrum*, dat wordt aangeduid door de letter C op de panelen E en F. Die eenheden waren het uitgangspunt voor de organisatie van de collectieve mobiliteit, want het openbaar vervoer verbond de centra met elkaar. De stedelijke verkeersassen bakenden de grenzen van de verschillende eenheden af. Tot slot waren de

inrichtingseenheden gegroepeerd in zeven binnensteden (paneel B).

Die methodische organisatorische aanpak moest inspelen op drie factoren die in de streekstudie waren vastgesteld (samengevat op paneel A), namelijk: de behoefte aan woningen als gevolg van de bevolkingsstijging en de vervallen staat van sommige gebouwen, de groei van de werkgelegenheid die groter was dan die van de actieve Brusselse bevolking, waardoor het dagelijkse woon-werkverkeer vermeerderde, en tot slot, de toename van het autoverkeer. Groupe Alpha voegde daar ook nog een esthetisch aspect aan toe dat zij als volgt verwoordde: Aangezien

Brussel de grootsheid van een hoofdstad mist, moet de ruimtelijke ordening erop gericht zijn het stedelijke landschap te beschouwen als een "plastische eenheid" die vorm moet krijgen binnen een totaalontwerp waarin elk detail onderling bijdraagt tot het totaalontwerp. De inrichting van die plastische eenheid voldoet aan drie principes:

- een groene rand met dichtbevolkte maar luchtig gebouwde wijken rond de agglomeratie uitbouwen (lichtbeige gebieden op het plan van aanleg) om de grens tussen de agglomeratie en de te behouden groene gordel duidelijk te begrenzen;

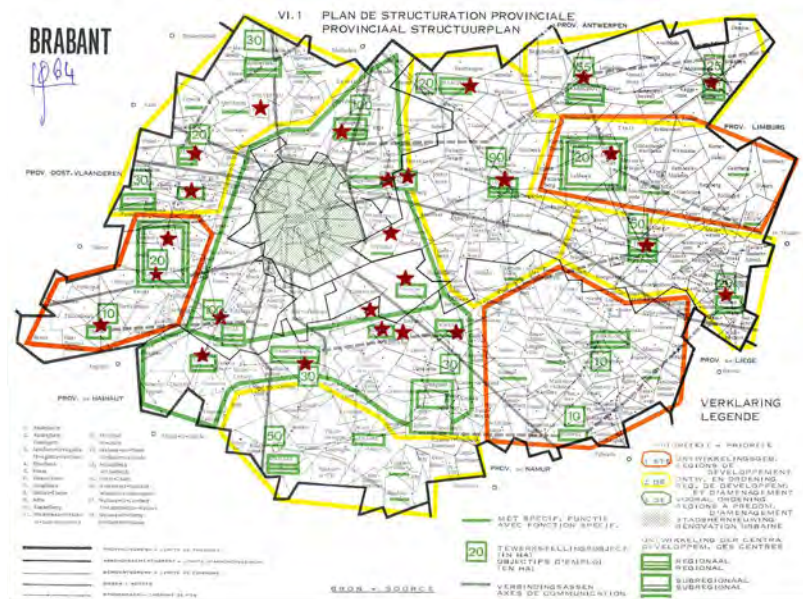
1963

■ 1963
Groupe Alpha, architecten-ontwerpers van een monumentale uitstraling voor een nieuwe, op de tertiaire sector gerichte hoofdstad. Berlaymontgebouw, architect Jean Gilson met Lucien de Vestel en André en Jean Polak. (Bron: Présence de Bruxelles, maart-april 1961)

8

1964

■ 1964
Context van het gewestplan. Provincie Brabant: Structuurplan voor Brussel in Brabant waarop de groene gordel en een reeks te ontwikkelen centra worden bepaald, Studie Mens en Ruimte. (Bron: persoonlijk archief Herman Baeyens, stedenbouwkundige Mens en Ruimte)

- het stadslandschap opwaarderen door het reliëf te versterken. De valleien van de Maalbeek en de Woluwe worden beschouwd als *parkways*, waarbij globaal gezien veel aandacht uitgaat naar de stadsgezichten en panorama's;
- aansluitend bij die landschappelijke benadering wordt op belangrijke punten op het grondgebied een reeks *esthetische infrastructuren, blikvangers* ontwikkeld, die aanknopen met *grote architecturale* ontwerpen langs de verschillende verkeersassen of op hoger gelegen delen. Tot die grootschalige composities wordt het Rijksadministratief Centrum gerekend, dat werd ontworpen onder leiding van Groupe Alpha. Aan de panoramische uitzichten vanaf de verschillende plek-

ken van de esplanade en de door René Pechère getekende hangende tuin werd speciale zorg besteed.

1966

■ 1966
Groupe Alpha, architecten-ontwerpers van een monumentale uitstraling voor een nieuwe, op de tertiaire sector gerichte hoofdstad. Gebouw Muntcentrum, architect Jean Gilson, met Jacques Cuisinier, Robert Schuiten, Groupe Structure en André Polak.
(Bron: Habiter, 1966, nr. 36)

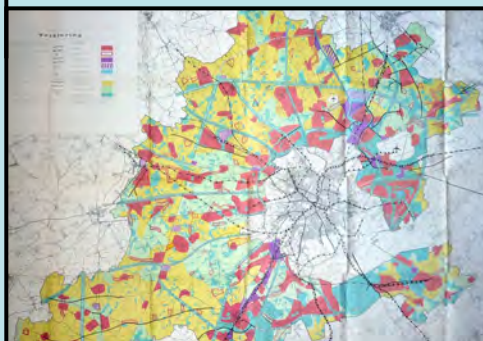
10

1967

■ 1967
Groupe Alpha, architecten-ontwerpers van een monumentale uitstraling voor een nieuwe, op de tertiaire sector gerichte hoofdstad. Studie voor de inrichting van de Maalbeekvallei (Etterbeek, Jourdanplein).
(Bron: ARA, Fonds Piron)

11

■ 1967
Context van het gewestplan. Voorontwerp van het gewest Halle-Vilvoorde, Mens en Ruimte.
(Bron: IGEAT, ULB, cartotheek)

19

TRACING MODERN BRUSSELS

Het plan Alpha

Tentoonstelling opgesteld door Urban ter gelegenheid van de Heritage Days/Open Monumentendagen 2024. Urban is de overheidsdienst die voor heel het Brussels Hoofdstedelijk Gewest het gewestelijk beleid op het vlak van stedenbouw, cultureel erfgoed en stedelijke herwaardering uitvoert.

De tentoonstelling draait rond het "plan Alpha", gelijmd op de originele panelen, zoals thans bewaard door Urban alsook een selectie van voorstudiepanelen.

VERANTWOORDELIJKE UITGEVER

Sarah Lagrillière, Adjunct directeur generaal,
urban.brussels, Kunstberg 10-13,
1000 Brussel

COÖRDINATIE

urban.brussels:

Stéphane Demeter

David Serati

Brigitte Vander Bruggen

perspective.brussels:

Frédéric Raynaud

CURATORSCHAP & ONDERZOEK

Géry Leloutre

Team Louise-Faculté d'Architecture de l'ULB
(Sarah Capesius)

SCENOGRAPHIE

urban.brussels:

David Serati

GRAFISCHE VORMGEVING

NNStudio

DRUKWERK & PLAATSING

Replay Studio

BEDANKINGEN:

Urban dankt Perspective voor de ontvangst, de logistieke ondersteuning en de samenwerking gedurende de realisatie van deze tentoonstelling. Urban dankt ook Géry Leloutre, Sarah Capesius en Georges Binder voor hun inspanningen ten dienste van dit project evenals het Algemeen Rijksarchief (AR, Victor Bure archief [Inv. I 531], n° 82).